

Številka: 409-1/2021/

Ljubljana, 17. 3. 2021

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE
SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev Nacionalnega programa finančnega izobraževanja za koledarski leti 2019 in 2020 – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepa vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) in v zvezi s 4. točko Sklepa Vlade Republike Slovenije št. 60300-5/2010/3 z dne 16. 12. 2010, spremenjenega s sklepom št. 60300-1/2019/4 z dne 28. 3. 2019, je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne pod točko ... sprejela naslednji

S K L E P :

Vlada Republike Slovenije je sprejela Poročilo o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev Nacionalnega programa finančnega izobraževanja za koledarski leti 2019 in 2020.

Mag. JANJA GARVAS HOČEVAR
V. D. GENERALNEGA SEKRETARJA

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Urška Cvelbar, generalna direktorica Direktorata za finančni sistem,
- mag. Nina Stražišar, vodja Sektorja za zavarovalništvo in trg kapitala,
- mag. Nada Bizjak, analitik, Sektor za zavarovalništvo in trg kapitala.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratak povzetek gradiva

Nacionalni program finančnega izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: NPFI) vpliva na vse, kar tvori finančno sposobnega posameznika. Gre za dolgoročni proces, ki zahteva umeščenost in medsebojno usklajenost politik finančnega varstva posameznikov oz. potrošnikov.

Skladno z navedenim je glavni izvajalec, koordinator in nadzornik učinkovitosti izvajanja finančnega izobraževanja ter spremljanja stanja finančne izobraženosti v Republiki Sloveniji država oziroma pristojna ministrstva z organi v sestavi, ki v skladu s 4. točko vladnega sklepa št. 60300-5/2010/3 z dne 16. 12. 2010, spremenjenega s sklepom št. 60300-1/2019/4 z dne 28. 3. 2019, enkrat na vsaki dve leti poročajo Vladi Republike Slovenije. Poročilo o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev NPFI pripravi Ministrstvo za finance v sodelovanju z drugimi ministristvi.

Prvo letno poročanje je bilo izvedeno v prvem trimesečju 2012, ki je vključeval dejavnosti, izvedene v letu 2011. Z zadnjim letnim poročilom se je Vlada Republike Slovenije seznanila v marcu 2019, ko je obravnavala poročilo z dejavnostmi, izvedenimi v letu 2018. Ker so ministrstva z organi v sestavi in drugimi vladnimi službami vzpostavila dejavnosti, ki jih vsako leto nadgrajujejo in dopolnjujejo, je Vlada Republike Slovenije sprejela sklep, da se poročanje tudi nadalje izvaja na pobudo Ministrstva za finance, ki tovrstna poročila pripravlja v sodelovanju z drugimi ministristvi vsako drugo leto.

Pričujoče poročilo je deveto zaporedno in vsebuje dejavnosti, izvedene v letih 2019 in 2020.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidike	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40 000 EUR

/

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek z t + 1
SKUPAJ:				
II.b. Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ:				
II.c. Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t +	
SKUPAJ:				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:				
<ul style="list-style-type: none"> – proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep, 				

- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Predlagano gradivo nima finančnih posledic za državni proračun.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

/

9. Predstavitev sodelovanja javnosti

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja

NE

Razlog za neobjavo: gradivo vsebuje podatke o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev iz Nacionalnega programa finančnega izobraževanja, ki ga je pripravilo Ministrstvo za finance v sodelovanju z ministrstvi.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

Mag. Andrej Šircelj
MINISTER

PRILOGI:

- Predlog sklepa Vlade Republike Slovenije,
- Poročilo o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev Nacionalnega programa finančnega izobraževanja za koledarski leti 2019 in 2020.

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) in v zvezi s 4. točko Sklepa Vlade Republike Slovenije št. 60300-5/2010/3 z dne 16. 12. 2010, spremenjenega s sklepom št. 60300-1/2019/4 z dne 28. 3. 2019, je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne pod točko ... sprejela naslednji

S K L E P :

Vlada Republike Slovenije je sprejela Poročilo o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev Nacionalnega programa finančnega izobraževanja za koledarski leti 2019 in 2020.

Mag. JANJA GARVAS HOČEVAR
V.D. GENERALNEGA SEKRETARJA

SKLEP PREJMEJO:

- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

OBRAZLOŽITEV predloga sklepa Vlade Republike Slovenije:

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 60300-5/2010/3 z dne 16. decembra 2010 potrdila besedilo Nacionalnega programa finančnega izobraževanja (v nadaljnjem besedilu: NPFI), ki ga je pripravila medresorska delovna skupina, v kateri so sodelovala ministrstva, pristojna za finance, gospodarstvo, delo in socialne zadeve, ter izobraževalni sistem. Pri njenem delu so tvorno sodelovali tudi nadzorni organi in interesna združenja s področja finančnega sistema ter Zveza potrošnikov Slovenije.

Hkrati je Vlada Republike Slovenije sprejela sklep, da Ministrstvo za finance v sodelovanju z drugimi ministrstvi poroča Vladi Republike Slovenije o izvedenih dejavnostih pri uresničevanju ciljev NPFI. Prvo poročanje je bilo izvedeno v prvem trimesečju leta 2012 in je vključevalo poročilo o dejavnostih, izvedenih v letu 2011. Na letni ravni se je Vlada Republike Slovenije s potekom izvajanja dejavnosti zadnjič seznanila v prvem trimesečju leta 2019, in sicer z izvedenimi dejavnostmi v letu 2018.

Ker so ministrstva z organi v sestavi in drugimi vladnimi službami vzpostavila dejavnosti, ki jih vsako leto nadgrajujejo in dopolnjujejo, je Vlada Republike Slovenije 28. marca 2019 sprejela sklep št. 60300-1/2019/4, s katerim je spremenila sklep št. 60300-5/2010/3 z dne 16. decembra 2010 in določila, da se poročanje še naprej izvaja na pobudo Ministrstva za finance, ki tovrstna poročila pripravlja v sodelovanju z drugimi ministrstvi vsako drugo leto.

To poročilo je deveto zaporedno in vsebuje poročilo o dejavnostih, izvedenih v letih 2019 in 2020.

NPFI vpliva na vse, kar skupaj tvori finančno sposobnega posameznika, to pa je dolgoročni proces, ki zahteva umeščenost in usklajenost z drugimi politikami finančnega varstva posameznikov oziroma potrošnikov. Zato je glavni izvajalec, koordinator in nadzornik učinkovitosti izvajanja finančnega izobraževanja ter spremljanja stanja finančne izobraženosti v Republiki Sloveniji država oziroma so to pristojna ministrstva z organi v sestavi.

PRILOGA

POROČILO O IZVEDENIH DEJAVNOSTIH PRI URESNIČEVANJU CILJEV NACIONALNEGA PROGRAMA FINANČNEGA IZOBRAŽEVANJA (NPMF) ZA KOLEDARSKI LETI 2019 in 2020

1. Poročilo Ministrstva za finance

- **Dejavnosti s področja finančnega sistema**

Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: MF) je tudi v letih 2019 in 2020 nudilo informacijsko podporo in opravilo razgovore s predstavniki, ki so pokazali zanimanje za sodelovanje, v skladu s smernicami Nacionalnega programa finančnega izobraževanja.

Tudi interesna združenja, nadzorni organi finančnega sistema in druge institucije finančnega sistema so prepoznali, da je naloga celotnega finančnega sektorja ozaveščanje in obveščanje javnosti o pomembnosti finančne pismenosti ter s tem o prevzemanju odgovornosti za lastno finančno varnost. Spodaj je povzetek nekaterih njihovih projektov.

Združenje družb za upravljanje investicijskih skladov je tudi v letih 2019 in 2020 organiziralo izobraževanje za opravljanje preizkusa znanja s področja trženja enot investicijskih skladov, na svoji spletni strani objavljalo opozorila z vsebinami, ki se nanašajo na investicijske sklade, ter letne in mesečne statistike nihanj na področju investicijskih skladov.

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljnjem besedilu: AZN) kot nadzorni organ za področje zavarovalništva je septembra 2019 organizirala že peto mednarodno konferenco z naslovom »Nazaj k osnovam«. Na njej so domači in mednarodni strokovnjaki razpravljali o izzivih, ki so del zavarovalnega posla že od samih začetkov. Udeleženci konference so bili seznanjeni z osnovnim načelom prevzema tveganj, razpravljali so o ravnotežju med kakovostjo in konkurenčnim nastopom na trgu ter dodali razmislek k mejam digitalizacije. Na konferenci so posebno pozornost namenili trendom v avtomobilski industriji in mobilnosti ter povezavi teh dveh hitro spreminjajočih se področij z zavarovalništvom. Zaradi negotovih razmer v letu 2020 zaradi pandemije covid-19 je lani načrtovana konferenca prestavljena na leto 2021 in bo osredotočena na tveganja v zavarovalništvu v negotovem finančnem okolju. Za subjekte nadzora je AZN v letu 2019 organizirala konferenco o direktivi Solventnost II, ki jo je izvedel priznani profesor in pravnik Karl Van Hulle.

Združenje bank Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZBS) ima v okviru svojih dejavnosti vzpostavljen Izobraževalni center ZBS, katerega osrednja dejavnost je strokovno dopolnilno izobraževanje v bančnem in finančnem sektorju. Njihovo pomembno poslanstvo je prizadevanje za dvig finančne pismenosti različnih starostnih skupin prebivalstva. Izvaja samostojne dejavnosti in dejavnosti pod okriljem Evropske bančne federacije. V letu 2019 so sodelovali pri pripravah in izvedbi evropskega tedna denarja, ki poteka vsako leto v zadnjem tednu marca, in Evropskega denarnega kviza, vključno z državnim in evropskim tekmovanjem v finančni pismenosti mladostnikov. Za pomoč tekmovalcem so na spletni strani ZBS pripravili dodatne vsebine in vprašanja ter vaje

za izpopolnjevanje finančnega znanja. Državni zmagovalki sta sodelovali na evropskem tekmovanju v Bruslju, kjer sta zasedli prvo mesto med 56 finalisti iz 28 držav. Leta 2019 so v Ljubljani in Mariboru za dijake organizirali predavanje o vlogi bank in osebnih financah ter predstavili možnost finančnega opismenjevanja z Evropskim denarnim kvizom, v okviru katerega so se lahko preizkusili z dejavnim sodelovanjem. Da bi dosegli učence in dijake v različnih slovenskih regijah, so v sodelovanju z Banko Slovenije na posameznih osnovnih in srednjih šolah organizirali delavnice o poznavanju evrske gotovine. Leta 2019 so organizirali tudi tradicionalno okroglo mizo z naslovom Finančno opismenjevanje v finančnem sektorju, na kateri so sodelovale finančne ustanove, nadzorni organi finančnega sistema in različna ministrstva. Razprava je bila namenjena izmenjavi dobrih praks posameznih ustanov na področju finančnega opismenjevanja, v njej je bila poudarjena nujnost vključitve finančnega opismenjevanja v šolski kurikulum in s tem v zvezi vključitve pristojnega ministrstva za izobraževanje mladih.

Večina dejavnosti v letu 2020 se je zaradi neugodnih epidemičnih razmer od marca dalje odvijala na daljavo prek različnih spletnih orodij. Kljub spremenjenim razmeram so izvedli dejavnosti v evropskem tednu denarja in Evropskega denarnega kviza na državni in evropski ravni. Vključeni so bili v dejavnosti izdaje publikacije Playbook, ki ponuja dragocen posnetek pobud finančnega izobraževanja bančnega sektorja v 35 evropskih državah in jo je mogoče uporabiti kot referenčni vodnik odločevalcem o potrebnih dodatnih dejavnostih za dvig finančne pismenosti. Vodnik je objavljen na spletni strani Evropske bančne federacije.

V okviru mednarodnega tedna ozaveščanja o prevarah je ZBS v sodelovanju z Banko Slovenije, Zvezo potrošnikov Slovenije in Predstavništvom Evropske komisije v Sloveniji organiziralo izobraževalni program o finančnih in digitalnih prevarah za mladostnike na daljavo, v okviru katerega so mladim udeležencem predstavili tudi delovanje evropskih institucij ter izvedli vsebinsko ciljno usmerjeni kviz na daljavo, v okviru katerega so lahko preizkusili svoje finančno znanje in znanje o prevarah.

Konec leta 2019 je bila izdana obsežna publikacija z naslovom Bančno poslovanje, ki so jo poslali v številne srednje šole, fakultete in knjižnice, da bo dostopna za finančno izobraževanje čim širšega kroga vseh, ki jih to zanima.

Agencija za trg vrednostnih papirjev (v nadaljnjem besedilu: ATVP) se zaveda, da imajo finančne storitve velik vpliv na vlagatelje, zato ima za finančno izobraževanje in zaščito vlagateljev od leta 2015 vzpostavljen spletni portal <http://vlagatelji.atvp.si/>. Na tem mestu so za nepoučene vlagatelje in tiste, ki o naložbah razmišljajo, zbrane informacije s področja finančnih instrumentov in finančnih trgov, vlagatelji pa se lahko seznanijo z možnimi tveganji, pastmi vlaganja in morebitnimi zlorabami. Za še večjo in podrobnejšo obveščenost vlagateljev ter za zaščito pred nevestnim, nepoštenim ali celo goljufivim ravnanjem so na spletnih straneh ATVP objavljene tudi posamezne informativne zloženke. ATVP je spletne strani v letih 2019 in 2020 redno vsebinsko posodabljala, dopolnjevala z aktualnimi vsebinami in odgovarjala na vprašanja, ki so jih vlagatelji pošiljali na elektronski naslov vlagatelji@atvp.si. V prihodnje ATVP načrtuje celovito prenavo ponujenih spletnih vsebin. Poleg objav na že navedenem portalu ATVP vlagateljem ponuja vsebine, objavljene na spletni strani <http://www.a-tvp.si/>. Te vključujejo vso ustrezno zakonodajo, mnenja, stališča, sezname in registre, mesečne biltene, opozorila vlagateljem in druge informacije s področja trga finančnih instrumentov. ATVP kot članica skupine OECD, mednarodne mreže za finančno izobraževanje, sodeluje pri ozaveščanju o pomenu finančnega izobraževanja in varstva vlagateljev tudi na mednarodnem področju, in sicer predvsem z odgovarjanjem na vprašalnike in s sodelovanjem na sestankih oziroma seminarjih, kadar je to mogoče.

Banka Slovenije (v nadaljnjem besedilu: BS) je v zadnjih letih okrepila svoje delovanje na področju finančnega opismenjevanja. Izvajajo različne dejavnosti za mlade, nudijo pa tudi podporo odraslim in starejšemu prebivalstvu. V letih 2019 in 2020 so se

intenzivneje vključevali v mednarodne skupine, ki skrbijo za prenos znanja med izobraževalci in organizatorji programov finančne pismenosti. V nadaljevanju so povzete nekatere od njihovih dejavnosti:

- Izobraževalne dneve BS izvajajo od leta 2017. Vključujejo predstavitev delovanja centralne banke, njenih glavnih nalog, vpetosti v Evrosistem ter predavanja s centralnobančnega področja po izbiri udeležencev. Na izobraževalnih dnevih gostijo večinoma osnovnošolce in srednješolce, vsako leto pa tudi nekaj skupin študentov. Poleg predavanj navadno pripravijo še ogled prostorov, ki so dostopni tudi zunanjim obiskovalcem (blagajna in Mala galerija BS, v prihodnje pa tudi Muzej Banke Slovenije), in jim tako izvajanje nekaterih njihovih dejavnosti predstavijo še v praksi. Leta 2019 so na izobraževalnih dnevih gostili približno 900 obiskovalcev, leta 2020 pa so se morali prilagoditi novonastalim razmeram zaradi pandemije covida-19, tako so jeseni vpeljali izobraževalne dneve na daljavo ter prejeli zelo pozitiven odziv šol in posledično tudi veliko zanimanje. V letu 2020 so v prvih mesecih leta in od oktobra naprej imeli skoraj 500 udeležencev, od tega približno 290 na daljavo.
- Deseto leto zapored so organizirali tekmovanje Generacija Euro, ki je namenjeno predvsem dijakom višjih letnikov srednjih šol in poteka pod okriljem Evropske centralne banke (ECB). Jeseni vsako leto se ekipe prijavijo na spletni kviz, v drugem krogu morajo izdelati analizo napovedi obrestnih mer ECB, najboljše ekipe pa nato svoje analize predstavijo pred komisijo BS. V šolskem letu 2018/2019 je v prvem krogu tekmovalo 23 ekip, zmagala je ekipa Pecunia s Škofijske klasične gimnazije v Ljubljani, v šolskem letu 2019/2020 pa je bilo v prvem krogu 28 prijav. Zaradi izbruha pandemije covida-19 je zaključni krog prvič potekal virtualno, zmagala je ekipa z imenom NE! s Škofijske klasične gimnazije v Ljubljani. V šolskem letu 2020/2021 se je na tekmovanje prijavilo 19 ekip, v drugi krog, ki se je zaključil 1. februarja 2020, se je uvrstilo 15 ekip. Tudi tokrat bo finalni krog najverjetneje potekal virtualno.
- Konec leta 2019 je BS izdelala didaktične igre – sestavljanke spominskih in priložnostnih kovancev večjega formata, ki jih uporabljajo za izpeljavo delavnic z učenci prve in druge triade, na katerih se ti seznanijo z izdajanjem denarja in različnimi pomembnimi dogodki in osebnostmi v slovenski zgodovini. Načrtujejo tudi izdelavo domin z matematično-denarnimi izrazi in igre spomin s podobami gotovine na slovenskih tleh od osamosvojitve Slovenije naprej. Za srednješolce in mlade odrasle so leta 2020 izdali družabno didaktično igro Banktivity, pri kateri igralci s pomočjo pantomime, risanja in govora ugibajo izraze s finančno oziroma bančno tematiko ter tako širijo ali utrjujejo znanje na tem področju. Šolam didaktično igro podarijo ob obisku oziroma pošljejo po izvedbi spletnega izobraževalnega dne.
- Leta 2019 je BS začela izdelovati samostojno izobraževalno gradivo, ki so ga razdelili v tri sklope glede na težavnost in primerno starost; prvi in drugi sklop sta namenjena osnovnošolcem, tretji sklop pa srednješolcem. Končano gradivo bo vključevalo preplet različnih nalog s poudarkom na finančnih osnovah oziroma osnovah razumevanja ravnanja z denarjem.
- BS ima klicni center in spletni sistem, prek katerega uporabniki spletne strani lahko postavljajo vprašanja na teme uporaba gotovine, načini plačil, težave pri poslovanju s poslovnimi bankami in glede drugih področij delovanja BS. Strokovnjaki z različnih oddelkov odgovarjajo na vprašanja ter pojasnjujejo in pomagajo pri reševanju težav, s katerimi se spoprijemajo potrošniki. Leta 2019 so odgovorili na približno 970 vprašanj, ki so prišla po spletnem obrazcu, leta 2020 pa na nekaj več kot 1300 vprašanj. Na klicni center dobijo približno 200 klicev potrošnikov mesečno ter jim bodisi podajo odgovor bodisi jih usmerijo, kam naj se obrnejo po pomoč. Na

spletni strani BS imajo objavljen seznam najpogostejših vprašanj in odgovorov, skrbijo pa tudi, da podajajo podrobne, a vendar zgoščene informacije o temah, ki se nanašajo na potrošnike (npr. leta 2019 o izdanem sklepu, ki se nanaša na makrobonitetno omejevanje kreditiranja prebivalstva).

Ljubljanska borza, d. d., Ljubljana je v letih 2019 in 2020 organizirala srečanja, namenjena finančnemu izobraževanju, in sodelovala pri njih. V letu 2019 je v okviru svetovnega tedna denarja in evropskega tedna denarja v prostorih Ljubljanske borze v času od 25. do 27. marca organizirala dneve odprtih vrat »Gremo na borzo« za srednje šole in fakultete. Prireditve se je udeležilo 66 dijakov/študentov iz 14 različnih izobraževalnih ustanov. Predstavljene teme: področje delovanja borze, delovanje infrastrukture trga kapitala, slovenski kapitalski trg in izdajatelji, postopek trgovanja z vrednostnimi papirji, možnost varčevanja za starost, vlaganje v pokojninske sklade in investicijske sklade ter druge možnosti varčevanja in vlaganja v vrednostne papirje. Predavanja so izvedli predstavniki Ljubljanske borze oziroma predstavniki finančnih ustanov. V letu 2020 so bile dejavnosti izvedene nekoliko drugače, saj so dneve odprtih vrat, ki jih navadno izvedejo v svetovnem tednu denarja konec marca, zaradi pandemije covid-19 izvedli virtualno novembra v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo. Prireditve se je udeležilo več kot 300 dijakov, učiteljev in profesorjev ter drugih posameznikov, ki jih to zanima. Predstavljene teme: predstavitev borze in didaktične igre Borza Slovenija, predstavitev varčevanja in zadolževanja, priložnosti in pasti varčevanja, predstavitev osebnih financ za mlade, predstavitev zavarovanj, kako otroke uvesti v svet financ. Udeleženci so bili pozvani tudi k reševanju kviza, s čimer so si omogočili pridobitev igre Borza Slovenija kot nagrade za sodelovanje na prireditvi in kvizu.

- **Virtualne valute in ICO**

Zanimanje javnosti za virtualne valute, zlasti kot oblike naložbenega sredstva, se je v zadnjih letih izjemno povečalo. Odbor za finančno stabilnost, člani katerega so BS, ATVP, AZN in MF, je zato ustanovil delovno skupino Odbora za finančno stabilnost za finančno tehnologijo (angl. *fintech*) in kibernetsko varnost, ki je pri svojem delovanju v zadnjem letu posebno pozornost namenila obravnavi problematike kriptometij, s poudarkom na stabilnih kovancih. Člani delovne skupine so sodelovali na delavnicah za finančne regulatorje v organizaciji Instituta "Jožef Stefan", kjer so bile poglobljeno obravnavane problematike umetne inteligence, velepodatkov in tehnologij veriženja podatkovnih blokov. Na področju kibernetske varnosti je delovna skupina pripravila analize kibernetske odpornosti slovenskega finančnega sistema.

- **Projekt davčnega opismenjevanja mladih**

Projekt davčnega opismenjevanja mladih organizira in izvaja Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS) že od leta 2014, v letu 2020 (šolsko leto 2020/21) tako že sedmo leto zapored. Glavni cilj celotnega projekta ostaja nespremenjen, to je ozavestiti mlade v različnih starostnih skupinah, da plačani davki vplivajo na skupno dobro celotne družbe in gradijo tudi njihovo boljšo prihodnost. Več plačanih davkov pomeni več dobrin za celotno skupnost.

Šole vsako leto povabijo k sodelovanju z dopisom in kratko obrazložitvijo projekta in programov, ki jih ponujajo. V tem času so razvili že šest različnih modulov (dva nova v letu 2020), ki so tako po trajanju kot po vsebini in zahtevnosti prilagojeni določenim ciljnim skupinam, in sicer:

- modul za otroke v prvi triadi osnovne šole. Delavnica traja eno šolsko uro. Cilj je seznaniti otroke, zakaj je pomembno, da vedno vzamemo račun, in katere poklice in javne dobrine država financira z davki. Udeleženci dobijo darilce – pobarvanko na to tematiko in barvice;
- modul za učence v zadnji triadi osnovne šole. Predavanje traja dve šolski uri. Cilj je seznaniti učence z razvojem davkov vse do danes, s pomenom plačevanja davkov za splošno blaginjo prebivalcev in z negativnimi posledicami za družbo zaradi neplačevanja davkov. Učenci dobijo darilce – geotrikotnik s simbolom in napisom FURS ter zloženko Mladi in davki;
- splošni modul za dijake v srednji šoli. Predavanje traja dve šolski uri. Cilj je seznaniti dijake tako z davki v preteklosti kot z modernimi davčnimi sistemi, s pomenom proračuna za delovanje države, njegovimi viri in porabo ter z negativnimi vplivi sive ekonomije in davčnih utaj na prihodnost mlade generacije. Dobijo darilce – kemični svinčnik s simbolom FURS in gumico za pametni telefon (da jih spodbudijo k rešitvi ankete po telefonu) ter zloženko Mladi in davki;
- nov, posebni modul za dijake v srednjih/poklicnih šolah. Predavanje, ki traja dve šolski uri, je namenjeno predstavitvi pomena davkov za družbo in posameznika, davčnega sistema na splošno in slovenskega davčnega sistema. Mladim na poenostavljen način predstavijo pomen davkov in različne možnosti obdavčitve v praksi, če opravljajo podjetniško dejavnost. Dobijo darilce – kemični svinčnik s simbolom FURS in gumico za pametni telefon (da jih spodbudijo k rešitvi ankete po telefonu) ter zloženko Mladi in davki;
- nov modul za študente. Predavanje lahko traja dve ali tri šolske ure – po izbiri fakultete. Študenti se seznanijo s slovenskim davčnim sistemom s posebnim poudarkom na davkih, ki neposredno vplivajo na obdavčevanje podjetniške dejavnosti. Pri tem na poenostavljen način prikažejo vzporedno simulacijo obdavčitve štirih gospodarskih subjektov, ki ob enakih prihodkih in odhodkih delujejo v različnih statusnopravnih in davčnih statusih ter na koncu plačajo vsak različno visok davek. Želijo jim prikazati, da ni enoznačnega odgovora, kateri status je boljši, ampak je treba pred nastopom lastne podjetniške poti zelo dobro proučiti številne dejavnike, ki lahko vplivajo na obdavčitev. Dobijo darilce – kemični svinčnik s simbolom FURS in gumico za pametni telefon (da jih spodbudijo k rešitvi ankete po telefonu) ter zloženko Mladi in davki;
- modul za mlade športnike. Predavanje traja eno šolsko uro, dodatna ura je namenjena razpravi. Za ciljno skupino mladih športnikov, ki so šele na začetku svoje športne kariere, a že začenjajo ustvarjati lastne prihodke, je poznavanje davkov zelo pomembno. V letih 2019 in 2020 teh predavanj niso izvajali.

V letu 2019 je predavanja za mlade izvajalo 32, v letu 2020 pa 27 predavateljev, ki so vsi uslužbenci FURS na različnih delovnih področjih. To nalogo zelo zavzeto opravljajo prostovoljno, ob svojih rednih zadolžitvah.

Epidemija covid-19 je zelo spremenila izvajanje projekta. Če so v šolskem letu 2018/2019 v celoti izvedli predavanja na vseh šolah, ki so se prijavile v projekt (161 predavanj za 5034 učencev, dijakov in študentov), so v šolskem letu 2019/2020 izvedli le 73 % načrtovanih izvedb, saj so marca 2020 predavanja prekinila in le v manjši meri znova začela junija (126 predavanj, 3844 učencev, dijakov in študentov).

Za šolsko leto 2020/2021 so razpisali nov program in do začetka oktobra prejeli že 60 prijav osnovnih in srednjih šol ter dveh fakultet (prijave sicer prejemajo vse šolsko leto). Zaradi znova razglašene epidemije so lahko izvedli predavanja le na šestih šolah in eni fakulteti. Konec leta 2020 so prijavljenim šolam ponudili virtualne izvedbe za zadnjo triado osnovne šole, srednje šole in fakultete. Za ta način se je takoj odločilo deset šol.

Vsa predavanja (razen prve triade) se evalvirajo z anketo na pametnih telefonih, in sicer pri mladih, ki se udeležijo predavanja, in pri mladih, ki predavanja ne poslušajo. Razlike med tema dvema skupinama kažejo zelo pozitivne trende v dojemanju davkov v vsakdanjem življenju pri mladih po udeležbi na predavanjih. Po poslušanju predavanja se namreč v primerjavi s tistimi, ki predavanja niso poslušali, občutno izboljša razumevanje mladih glede pomena plačevanja davkov za državo in družbo.

V okviru projekta v vseh modulih predstavijo tudi TaxEdu, spletno platformo Evropske komisije za mlade v Evropski uniji, pri razvoju katere je Slovenija dejavno sodelovala. Namen TaxEdu je mlade seznaniti s pomembnostjo plačevanja davkov, vsebine so v veliki meri sinhronizirane v slovenski jezik, zelo interaktivne in prilagojene mladi generaciji bodočih davkoplačevalcev.

V obdobju od leta 2014 do konca leta 2020 se je predavanj v okviru projekta Davčno opismenjevanje mladih udeležilo že več kot 26.000 mladih vseh starosti.

- **Dejavno sodelovanje v področnem odboru za poslovanje in upravo**

Tudi v letih 2019 in 2020 je imelo MF članico v področnem odboru za poslovanje in upravo. Med ožja strokovna področja tega odbora spadajo trgovina, trženje in oglaševanje, finance, bančništvo, zavarovalništvo, računovodstvo, poslovodstvo in upravljanje ter administracija.

V skladu s 14. členom Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09) področni odbori obravnavajo utemeljenost pobud za poklicne standarde in kataloge, predlagajo prednostne naloge in metodologijo pri pripravi standardov in katalogov pristojnemu strokovnemu svetu, predlagajo sezname uveljavljenih strokovnjakov za pripravo poklicnih standardov, profilov poklicev in katalogov ter sestavo kvalifikacij za področje, usklajujejo vsebine poklicnih standardov in katalogov ter predlagajo njihovo revizijo in poklicne standarde in kataloge pristojnemu strokovnemu svetu.

V letih 2019 in 2020 so bile izvedene seje v novem petletnem mandatu (od 12. 12. 2018 do 11. 12. 2023) imenovanih članov, na kateri so potrjevali posodobljene poklicne standarde ter revizijo katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti s področja poslovanja in uprave.

- **Sodelovanje v delovni skupini Evropske komisije za maloprodajne finančne storitve (GEGRFS)**

Glede spremljanja razvoja trga maloprodajnih finančnih storitev je za MF pomembno sodelovanje v delovni skupini GEGRFS, v kateri se obravnavajo vse teme v zvezi s prihodnjimi zakonodajnimi spremembami, zajetimi v evropske direktive ali uredbe.

V letih 2019 in 2020 so bili z Evropsko komisijo izmenjani vprašalniki, ki se nanašajo na finančno izobraževanje.

- **Unija kapitalskih trgov**

Evropska komisija je septembra 2020 objavila nov, velikopotezen akcijski načrt za okrepitev unije kapitalskih trgov Evropske unije v prihodnjih letih. Prednostna naloga EU je namreč zagotoviti, da Evropa okreva po gospodarski krizi, ki jo je povzročila pandemija.

Veliki in povezani kapitalski trgi bodo olajšali okrevanje EU ter zagotovili, da bodo imela podjetja – zlasti mala in srednja – dostop do virov financiranja, evropskim varčevalcem pa bodo dali zaupanje za vlaganje v svojo prihodnost. Akcijski načrt vključuje tri ključne cilje, ki temeljijo na napredku, doseženem na podlagi akcijskega načrta za unijo kapitalskih trgov iz leta 2015:

- zagotoviti, da bo gospodarsko okrevanje EU zeleno, digitalno, vključujoče in odporno, s tem, ko bo financiranje postalo dostopnejše za evropska podjetja, zlasti mala in srednja;
- zagotoviti, da bo EU posameznikom nudila še varnejše okolje za dolgoročno varčevanje in vlaganje;
- povezati nacionalne kapitalске trge v resnično vseevropski enotni trg za kapital.

Akcijski načrt za okrepitev unije kapitalskih trgov vključuje potrebo po širši udeležbi malih vlagateljev na kapitalskih trgih. Omejena primerljivost podobnih naložbenih produktov, ki jih urejajo različne zakonodaje in za katere zato veljajo različne zahteve po razkritju, posameznim vlagateljem preprečuje sprejemanje ozaveščenih naložbenih odločitev. Hkrati sedanja sestava in značilnosti maloprodajnih distribucijskih sistemov pogosto niso dovolj konkurenčne in stroškovno učinkovite.

Finančna pismenost je zato prepoznana kot bistvena spretnost za sprejemanje dobrih odločitev o osebnih financah, vendar je številni ljudje še ne obvladajo. Dobra finančna pismenost je temelj sposobnosti ljudi za sprejemanje dobrih finančnih odločitev in njihovo finančno blaginjo. Ljudje, ki so finančno pismeni, bodo bolj verjetno uporabili možnosti, ki jih ponujajo kapitalski trgi, vključno s trajnostnimi naložbami.

Čeprav je finančna pismenost bistvena za učinkovito odločanje, bi bilo treba male vlagatelje ustrezno zaščititi pred kompleksnostjo finančnega sistema. Pravila EU že uvajajo zaščitne ukrepe za zaščito vlagateljev, vključno z razkritjem informacij o finančnih produktih. Dokumenti, pripravljene po različnih pravilih, se pogosto dojemajo kot dolgi, zapleteni, težko razumljivi, zavajajoči in neskladni, zato malim vlagateljem ne dajejo dobre podlage za odločitve.

Na podlagi navedenega bodo tudi na evropski ravni potekale dejavnosti, s katerimi se bodo spodbujale dejavnosti držav članic, povezane s finančnim izobraževanjem.

- **Druge dejavnosti predstavnikov MF v 2019 in 2020**

- V skladu z NPFI je MF zadolženo za ozaveščanje o pomembnosti dviga ravni finančnih kompetenc in za spodbujanje sodelovanja javnega sektorja z nepridobitnimi organizacijami, gospodarskimi družbami, združenji in zbornicami, nevladnimi organizacijami in drugimi. V zvezi z navedenim so se opravili

razgovori z nekaterimi deležniki in z njimi so bile deljene vsebine ter informacije, ki sodijo v okvir NPFI. V skladu z navedenim smo sodelovali tudi z Narodno in univerzitetno knjižnico kot pomoč za izvedbo mednarodnega projekta finančnega opismenjevanja FINLIT, namenjenega predvsem izobraževanju odraslih v mreži splošnih knjižnic.

- Ker je visoka raven varstva potrošnikov in preglednosti bistvena za razvoj enotnega trga maloprodajnih finančnih storitev, si MF z evropskimi zakonodajnimi predlogi prizadeva za zadostno zaščito in obveščenost potrošnikov oziroma vlagateljev. Zavedamo se, da le obveščeni vlagatelji lahko sprejemajo primerne finančne odločitve.
- Prizadevamo si, da bi bila potreba po finančnem izobraževanju prepoznana v politikah in usmerjevalnih dokumentih tudi na ravni Republike Slovenije. V ta namen smo leta 2019 pri oblikovanju Programa za otroke 2020–2025 primeroma predlagali, da se med njegove vsebine oziroma vsebine šolskih programov vključita tudi finančno izobraževanje in krepitev digitalnih spretnosti.
- Udeležujemo se okroglih miz in seminarjev s področja finančnega izobraževanja, ki jih organizirajo domače in tuje izobraževalne ustanove, s čimer sledimo novostim, idejam ter izmenjavam dobre prakse na področju finančnega izobraževanja.

2. Poročilo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

• Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) se za področje prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja na uradni spletni strani gov.si (<https://www.gov.si/teme/prostovoljno-dodatno-pokojninsko-zavarovanje/>) objavljajo in redno posodablja opis sistema prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja ter statistični podatki s področja prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja (vključenost, višina sredstev, višina povprečne premije), podatki o upravljavcih pokojninskih skladov in pokojninskih skladih (podatki o odobrenih pokojninskih načrtih, pregled letnih stopenj donosa posameznih pokojninskih skladov ipd.).

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 75/19) se je v slovenski pravni red prenesla Direktiva (EU) 2016/2341 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (v nadaljnjem besedilu: direktiva). Eden od glavnih ciljev direktive je pregledno obveščanje članov dodatnega pokojninskega zavarovanja.

V zvezi s tem se v sistem dodatnega pokojninskega zavarovanja uvaja potrdilo o pravicah iz dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki članom zagotavlja preprosto in jasno informacijo o njihovih individualnih pokojninskih pravicah, vplačilih v dodatno pokojninsko zavarovanje, o stroških tega zavarovanja, pričakovani višini pravic iz tega zavarovanja (projekcije pokojninskih prejemkov) itd. Na podlagi teh informacij bodo posamezniki lažje sprejeli odločitev o tem, ali dovolj varčujejo ali pa bi bilo treba zvišati vplačila v dodatno pokojninsko zavarovanje, da bodo upravičeni do dodatne starostne pokojnine v višini, ki si jo želijo.

• Projekt Moje delo.Moja pokojnina

MDDSZ skupaj s projektnim partnerjem, Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, v času od 1. 1. 2019 do 30. 6. 2021 izvaja projekt Moje delo.Moja pokojnina. Projekt sofinancira Evropska unija iz sredstev Programa za pravice, enakost in državljanstvo (2014–2020).

Namen projekta je opozoriti na vprašanje pokojninske vrzeli med ženskami in moškimi ter proučiti glavne vzroke zanjo in njene značilnosti. Projekt poudarja tudi pomembnost vključitve načela enakosti spolov v pokojninsko politiko ter ozavešča o posledicah odločitev in možnosti v poklicnem in zasebnem življenju na pokojnine.

Dejavnosti projekta temeljijo predvsem na ozaveščanju širše javnosti, predvsem žensk, o pokojninskem sistemu; kako deluje, od česa je odvisna višina pokojnine itd., ter o pomenu odločitev in možnosti v poklicnem in zasebnem življenju za višino pokojnine in varno starost. Pri sprejemanju številnih življenjskih in kariernih odločitev namreč pogosto ne pomislimo na vpliv teh odločitev na upokojitev ali višino pokojnine. Všečne

odločitve v danih razmerah imajo lahko dolgoročno tudi negativen vpliv, ki pa je praviloma bolj negativen za ženske kot za moške.

Za ozaveščanje v okviru projekta poteka medijska kampanja, vzpostavljeni sta bili spletni mesti (<https://pokojnina.enakostspolov.si/> in <https://mojedelo-mojapokojnina.si/>), izdane so bile različne publikacije, med drugim tudi informativna brošura Ženske in pokojnina, v kateri so zbrane uporabne informacije tako za tiste, ki so tik pred upokojitvijo, kot za tiste, ki so še na začetku karijerne poti.

Pomemben rezultat projekta Moje delo.Moja pokojnina bo tudi osebni informativni pokojninski kalkulator, ki ga razvija Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Storitve bo uporabnikom in uporabnicam omogočala, da pridobijo informativni izračun datuma izpolnitve pogojev za pridobitev pravice do starostne oziroma predčasne pokojnine in predvidene višine pokojnine glede na dejansko dopolnjeno dobo in pokojninsko osnovo. Izračuni bodo narejeni na podlagi osebnih podatkov zavarovank in zavarovancev, zbranih v matični evidenci, do storitve pa bo mogoče dostopati na portalu Moj eZPIZ.

- **Finančno opismenjevanje v socialnovarstvenih programih, ki jih sofinancira MDDSZ**

V nadaljevanju je predstavljenih nekaj primerov dobre prakse iz programov, ki jih na MDDSZ sofinancira Direktorat za socialne zadeve:

Center za socialno delo Gorenjska

Programa: Center za pomoč, terapijo, socialno rehabilitacijo in reintegracijo zasvojenih in Stanovanjska skupina Katapult

V programih za urejanje zasvojenosti je finančno opismenjevanje stalni del programa. Uporabniki v bivalnih programih redno vodijo evidenco prihodkov in odhodkov, enkrat mesečno izdelajo finančni načrt, vse nakupe vnaprej načrtujejo, shranjujejo račune ipd. Za večino je preudarno ravnanje z denarjem nekaj novega in se morajo teh veščin postopoma priučiti. Če imajo dolgove, jih začnejo postopno odplačevati in vzpostavijo stik z upniki. Nekateri se odločijo za postopek osebnega stečaja.

Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja

V programu se ob reševanju zapletenih položajev uporabnic v zvezi z nasiljem pogosto izrazito pokažejo tudi njihove potrebe po večji finančni pismenosti in usposobljenosti z vešččinami gospodarnega ravnanja z denarjem; kako upravljati sredstva, ki jih prejemajo, kateri izdatki so nujni in kateri ne (prednostna lestvica potreb), kako sprejemati pomembne finančne odločitve. Delo z uporabnicami poteka v individualni obliki ali skupinsko. Za skupinsko obravnavo so pripravili delavnico »Ravnanje z denarjem«, katere cilj je pripraviti analizo stroškov, na podlagi katere začnejo posameznice te stroške nadzorovati. Ob prihodu uporabnic v program se pogosto pokaže, da so že globoko v dolgovih in zapadlih računih, da imajo visoke kredite, ki jih komaj lahko odplačujejo, mnoge se spoprijemajo tudi že z izvršbami, ki tudi zahtevajo določeno reševanje in dogovarjanje za obročno odplačevanje, če je le mogoče tak dogovor sprejeti. Uporabnice programa so žrtve družinskega nasilja in pogosto pod pritiskom moža ali partnerja sprejemajo tudi napačne finančne odločitve, ki imajo svoje posledice. Kadar je to potrebno, se skupaj z uporabnico individualno izdelata finančni

načrt sanacije njenega finančnega stanja, nato se uresničevanje načrta tudi spremlja. Včasih se izkaže, da je potreben osebni stečaj, saj so dolgovi preveliki.

Društvo Projekt Človek

Socialnovarstveni program Projekt Človek je namenjen utrjevanju abstinence od psihoaktivnih substanc in spreminjanju življenjskih navad, poudarek je tudi na finančnem načrtovanju.

Uporabniki se v okviru skupine »Struktura časa in financ« učijo odgovorno in varčno ravnati s svojimi omejenimi finančnimi sredstvi. Učijo se načrtovati svoje izdatke na dnevni, tedenski, mesečni ravni in jih usklajevati s svojimi prejemki.

Uporabniki se učijo tudi prepoznavati svoje šibke točke pri ravnanju s financami in iskati rešitve v okviru danih možnosti. Učijo se odgovorno ravnati s svojimi sredstvi tako, da redno plačujejo mesečne obveznosti, redno odplačujejo dolgove in načrtujejo, kako bodo privarčevali denar za večje izdatke, kot so izpit za avto, polog za najem stanovanja, popravilo zob ipd. Cilj je, da postanejo finančno samostojni, da prevzamejo odgovornost za dolgove, nastale v preteklosti, da razvijejo odnos do pošteno zasluženega denarja in varčevanja.

Po potrebi se uporabniki poučijo, kaj je osebni stečaj, komu je namenjen, kdaj ga sprožiti in kakšne so posledice. Učijo jih, da si denarja ne izposojajo, če nimajo jasnega načrta, kako ga bodo vmili.

Poseben poudarek namenjajo tudi plačevanju izvršb. Preverjajo, ali ima uporabnik izrečene izvršbe, kaj to pomeni zanj, predvsem pa ga usmerjajo k prevzemanju odgovornosti.

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje

Delavnice finančnega opismenjevanja za uporabnike se izvajajo v okviru javnega socialnovarstvenega programa »Volja vselej najde pot« od leta 2015. V okviru vključenosti v program se uporabnikom nudi celostna podpora pri reševanju stisk. Celostna podpora ob finančnem opismenjevanju vsebuje še psihosocialno, materialno, finančno in pravno pomoč. Izkušnje pri delu z najšibkejšimi so pokazale potrebo po vključenosti uporabnikov v našete podporne delavnice, na katerih se opremijo s kompetencami, s katerimi lahko izboljšajo svoje družinske razmere, po končani vključenosti v program pa novopridobljeno znanje uporabijo za preprečevanje stisk v prihodnosti. Namen programa je opolnomočiti uporabnike do te mere, da lahko nadaljujejo svojo življenjsko pot brez tuje pomoči in s tem vračajo tudi družbi.

V sklopu dejavnosti, ki jih nudijo uporabnikom, so tudi delavnice na temo ekonomike gospodinjstva oziroma finančnega opismenjevanja. Delavnice so namenjene prepoznavanju potrošnih navad družine oziroma gospodinjstva in pregledu možnosti za izboljšanje razmer na tem področju. Na delavnicah poudarjajo namen poznavanja in nadzora mesečnih prilivov in odlivov ter uporabnikom predstavijo pravo sliko in posledično možnost za uvedbo sprememb za izboljšanje finančnega stanja. Pri tem uporabijo finančni načrt, ki so ga na ZPM Ljubljana Moste-Polje izdelali kot obvezno prilogo k prošnji za finančno pomoč. Opozorijo na prepoznavanje pasti, ki finančne stiske še poglobijo, nudijo usmeritve in nasvete za primere, ko pride do nesposobnosti plačila položnic in drugih obveznosti. Pozornost namenijo tudi pomenu hranjenja dokumentov in potrdil o plačilih. Področje financ je zapleteno, zato veliko staršev ne ve,

kako jih upravljati. Pri tem je velikokrat težava tudi v nerazumevanju osnovne terminologije, zato jim na delavnicah ponudijo možnost spoznavanja osnovnih izrazov in njihovih pomenov ter načinov, kako uspešno voditi družinske finance, ki jih lahko nato pri individualnem svetovanju prilagodijo svojemu položaju in svojim potrebam. Delavnice potekajo enkrat mesečno, vsaka traja dve uri, uporabniki pa jih obiskujejo v manjših skupinah. Tako omogočijo bolj osebno obravnavo in razreševanje konkretnih težav, hkrati pa je na voljo več manevrskega prostora pri obravnavi specifičnih potreb s področja financ, ki se med skupinami uporabnikov razlikujejo.

Zavod Franko

V okviru socialnovarstvenih programov (odprte stanovanjske skupine – Vzpostavljanje oskrbe v skupnosti, Prehodna stanovanjska skupina) se v okviru storitve »pomoč pri upravljanju z denarjem« krepí finančna pismenost uporabnikov, vključenih v program, ki jo potrebujejo in z njo soglašajo. Izvaja se na naslednje načine:

- obveščanje o uveljavljanju pravic in omogočanje dostopa do drugih dobrin, ki uporabnikom glede na status pripadajo (pomoč pri uveljavitvi pravic in drugo obveščanje in vključitve v različne programe – viški hrane, javna kuhinja, Humanitarček itd.),
- obveščanje o pomenu dobrega gospodarjenja z denarjem (usmerjeno predvsem v prednosti razumne porabe denarja) in razumevanje tega pomena,
- načrtovanje porabe denarja (pomoč pri načrtovanju tedenske, dnevne porabe, pomoč pri izdelavi seznamov za trgovino, konkretna pomoč in spremstvo v trgovino, svetovanje pri nakupih),
- določanje prednostnih seznamov pri porabi glede na individualne potrebe posameznika, upoštevajoč kulturne, finančne, sociološke dejavnike,
- razdelitev denarja na mesečni ravni in možnost hrambe denarja s soglasjem uporabnika (predvsem pri uporabnikih, pri katerih obstaja tveganje, da ob prilivu dohodka porabijo denar in ne poskrbijo za kritje fiksnih stroškov oziroma osnovnih življenjskih stroškov, kot so najemnina, zdravstveno zavarovanje, hrana itd.).

Finančno pismenost in izobraževanje izvajajo pri uporabnikih, ki imajo pri tem težave in pri katerih je možno tako zagotoviti manjši poseg v njihovo integriteto in samostojnost (kot je postavitve skrbnika za primer upravljanja denarja).

Ciljna skupina v programih Zavoda Franko so osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, ki potrebujejo strokovno podporo in pomoč pri samostojnem življenju v skupnosti. Kar nekaj uporabnikov je tudi iz socialnovarstvenih zavodov, kjer so živeli več let in niso imeli možnosti upravljanja lastnega dohodka, saj so bili prejemniki žepnine, ki pa je namenjena za plačilo zdravstvenega zavarovanja, uporabe mobilnega telefona in porabo za osebne potrebe. Ker zaradi navedenega te osebe po navadi ne znajo ravnati z denarjem, jih je treba na to pripraviti in storitev pomoči pri upravljanju denarja tudi načrtovati pred preselitvijo in po njej.

3. Poročilo Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: MGRT) je v okviru Direktorata za notranji trg, Sektorja za varstvo potrošnikov in konkurence, v letih 2019 in 2020 še naprej izvajalo javno službo splošnega svetovanja potrošnikom na brezplačni telefonski številki 080 88 99. Svetovalna služba je v letu 2019 potekala trikrat tedensko po eno uro, v letu 2020 pa večinoma vsak delovnik po dve uri. Potrošniki, ki se obračajo na MGRT po elektronski pošti ali klasični pošti, se pisno napotijo na svetovanje na navedeni brezplačni telefonski številki.

Svetovanje, ki ga izvaja MGRT, se nanaša na vprašanja potrošnikov v zvezi z uveljavljanjem njihovih zakonskih in drugih pravic v sporih, ki jih imajo s ponudniki blaga in storitev na trgu, pri čemer so vprašanja pogosto povezana tudi z nakupom finančnih storitev.

MGRT je nadaljevalo tudi objavljane odgovorov na pogosta vprašanja potrošnikov s koristnimi informacijami in nasveti pri uveljavljanju potrošnikovih pravic, napotki za pomoč pri pisanju dopisov z vzorci potrošniških dopisov, in sicer na spletni strani: <https://www.gov.si teme/svetovanje-potrosnikom-in-evropski-potrosniski-center/>.

MGRT je na svoji spletni strani <https://www.gov.si teme/potrosnisko-kreditiranje/> objavilo tudi podrobnejše informacije v zvezi s pravicami potrošnikov pri potrošniškem kreditiranju glede:

- informacij za potrošnika,
- sklepanja pogodb pri kreditnih posrednikih,
- pogojev za opravljanje potrošniškega kreditiranja,
- dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja,
- registra dajalcev kreditov za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja,
- nadzora nad dajalci kreditov.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi Zakona o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14, 19/15, 55/17 – ZKoliT in 31/18), Zakona o javno-zasebnem partnerstvu (Uradni list RS, št. 127/06), Uredbe o koncesiji za opravljanje javne službe obveščanja in izobraževanja potrošnikov ter javne službe izvajanja primerjalnih ocenjevanj blaga in storitev (Uradni list RS, št. 47/15) in na podlagi javnega razpisa, ki ga je izvedlo MGRT, 11. julija 2018 podelila koncesijo za javno službo izvajanja primerjalnih ocenjevanj blaga in storitev Mednarodnemu inštitutu za potrošniške raziskave (v nadaljnjem besedilu: MIPOR) in 8. novembra 2018 koncesijo za javno službo obveščanja in izobraževanja potrošnikov Zvezi potrošnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZPS). Ker sta navedeni koncesijski pogodbi že potekli, je bil že izdan nov javni razpis za izbor koncesionarja na področju javne službe obveščanja in izobraževanja potrošnikov ter javne službe izvajanja primerjalnih ocenjevanj blaga in storitev. Na tej podlagi sta bili dne 1. marca 2021 sklenjeni novi koncesijski pogodbi z MIPOR in ZPS. Proračunska sredstva za izvajanje obeh javnih služb zagotavlja MGRT.

Javna služba obveščanja in izobraževanja potrošnikov zajema izvajanje dejavnosti za večjo varnost, več izbire in boljšo dostopnost na področju finančnih storitev na trgu. Področje izvajanja javne službe obveščanja in izobraževanja potrošnikov so pasti potrošniškega kreditiranja. Koncesionar (ZPS) je v okviru izvajanja te javne službe

oblikoval tudi spletni portal <http://vemvec.si/>, ki se osredotoča na izobraževalne dejavnosti potrošnikov na področju najemanja potrošniških in stanovanjskih kreditov.

Javna služba primerjalnih ocenjevanj blaga in storitev zajema primerjalno ocenjevanje z uporabo metodologije za preizkušanje in ocenjevanje kakovosti izdelkov in storitev, ki zajema analizo posameznih značilnosti blaga in storitev, ki izdelke in storitve uvršča v razrede z različnimi ocenami, ter zagotavljanje obveščanja potrošnikov o rezultatih primerjalnega testiranja, ki zajema tudi finančne produkte in storitve. Za izvajanje javne službe je koncesionar (MIPOR) uredil posebno spletno stran, kjer se potrošniki lahko seznanijo z rezultati izvedenih primerjalnih testov: <http://potrosnikovzoom.si/>. MIPOR je tudi izdajatelj revije za potrošnike ZPStest in finančnih prilog Osebne finance, ki so osredotočene na obveščanje potrošnikov o storitvah s področja finančnih storitev.

Vsi predpisi in dokumenti s področja varstva potrošnikov, katerih nosilec je MGRT, se še vedno sprotno objavljajo na spletni strani MGRT.

4. Poročilo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport

Dejavnosti s področja dela Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Zavoda Republike za šolstvo za doseganje ciljev Nacionalnega programa finančnega izobraževanja so bile v letih 2019 in 2020 osredotočene na izvedbo kratkoročnih in pripravo dolgoročnih rešitev v okviru danih časovnih, kadrovskih in finančnih okvirov.

- **Global Money Week – svetovni teden izobraževanja o financah**

V tednu od 25. do 31. marca 2019 je potekala svetovna akcija ozaveščanja o finančni pismenosti – Global Money Week. Akcija je potekala na pobudo mednarodne organizacije Child and Youth Finance International (CYFI) in jo Zavod Republike Slovenije za šolstvo izvaja od samega začetka leta 2012. V tem tednu so se po vsem svetu odvijali različni dogodki na temo finančnega izobraževanja otrok in mladostnikov. V letu 2019 se je tednu finančnega izobraževanja pridružilo 152 držav, med njimi tudi Slovenija. Na povezavi so dostopne informacije o dejavnostih tedna za Slovenijo: <https://WN.globalmoneyweek.org/countries/77-slovenia.html>.

Samo v letu 2019 je v okviru akcije »Global Money Week« sodelovalo 152 držav in 10.000 organizacij, ki so izvedle več kot 155.000 različnih dejavnosti in dogodkov, kamor se je vključilo 8.400.000 otrok in mladostnikov, neposredno pa so zajele 159 milijonov različnih starostnih skupin.

Sodelovanju na »Global Money Week« smo na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo dali poseben poudarek, in sicer smo o tem obvestili strokovne delavce v vzgojno-izobraževalnih ustanovah ter jim dali napotke in poslali priporočila za izvajanje dejavnosti za dvig finančne pismenosti. Na navedeni teden so se pričakovano in izjemno dejavno odzvali učitelji, ki poučujejo gospodinjstvo, ter kolege pozvali, da se vključijo v dejavnosti tako, da pri pouku, pri urah oddelčne skupnosti ter pri drugih dejavnostih spregovorijo in uporabijo sodobne dejavne oblike in metode dela za prikaz pomena finančnega izobraževanja otrok in mladostnikov.

Pri analizi učnih načrtov v osnovni šoli se ugotavlja, da so vsebine finančnega izobraževanja vključene v različne predmete, vendar ima z vidika finančnega izobraževanja pomembnejšo vlogo predmet gospodinjstvo (*Home economics*), ki zelo sistematično v okviru modula Ekonomika gospodinjstva obravnava različne vsebine (oblike denarja: bankovci in kovanci, knjižni denar, funkcije denarja, gotovinsko in negotovinsko plačevanje, obročno odplačevanje, plačilo z odlogom, gospodinjstvo računovodstvo, prihodki, odhodki, družinski proračun, otroci in denar, žepnina, varčevanje, depozit, vzgoja potrošnika, oglasi in oglaševanje itd.). Učitelj oziroma profesor gospodinjstva je med učiteljskimi profili za zdaj edini profil, ki ima v okviru dodiplomskega izobraževanja v študijskem programu ekonomske in finančne vsebine.

Zaznamovanje tedna »Global Money Week« je v letu 2020 prešlo pod okrilje OECD/INFE. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, ki izvaja dejavnosti v okviru tega tedna, je tudi za izvajanje v letu 2020 opravil usklajevanje in pripravo na »Global Money Week«, ki naj bi se odvijal od 23. do 29. marca 2020. V začetku leta smo z OECD in drugimi sodelujočimi deležniki uskladili in pripravili celotno organizacijo dogodkov in dejavnosti. Zaradi pandemije covid-19 pri nas in v svetu in zaradi karantenskega obdobja marca 2020 smo na pobudo OECD vse dejavnosti in dejavnosti

prestavili na primernejši čas, in sicer v leto 2021. Čeprav svetovni teden izobraževanja o financah leta 2020 torej ni potekal v živo, pa so učitelji izvajali dejavnosti z učenci na daljavo v skladu z vsebinami, ki pripomorejo k dvigu finančne pismenosti med mladimi.

- **Strokovni posveti za učitelje**

Za učitelje smo 25. marca 2019 pripravili in izvedli strokovni posvet z naslovom »Pomen finančnega izobraževanja otrok in mladostnikov«. Izobraževanje smo načrtovali glede na potrebe in ugotovitve referenčnih raziskav s področja finančne pismenosti (PISA) z vidika preverjanja finančne pismenosti in reševanja problemsko zasnovanih nalog. Srečanje se je vsebinsko osredotočilo na pregled in praktično izvajanje didaktičnih dejavnosti v šolskem prostoru za starostne skupine od vrtca do srednjih šol. Predstavljenih je bilo več preizkušenih primerov izvedbe učnih ur in projektnih dejavnosti, ki dokazano izboljšujejo znanje, veščine in kompetence na področju finančne pismenosti. Na izobraževanju smo učitelje napotili, da v okviru prakse preizkušajo in pregledajo različne modele uporabe izdelanih strokovnih gradiv in metod za izvajanje dejavnosti v podporo finančni pismenosti otrok in mladostnikov.

Za učitelje smo tudi v letu 2020 pripravili in izvedli strokovne posvete in delavnice za učitelje na daljavo (sedem srečanj od marca do decembra 2020) s poudarkom na pomenu finančnega izobraževanja in predlaganih dejavnostih za uporabo različnih modelov uporabe sodobnih didaktičnih metod pri izobraževanju otrok in mladostnikov z namenom podpore izboljšanja finančne pismenosti otrok in mladostnikov. Strokovnih posvetov in delavnic na daljavo se je udeležilo skupno več kot 800 udeležencev.

- **Strokovna študijska srečanja učiteljev gospodinjstva**

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je avgusta 2019 izvedel regijska strokovna študijska srečanja za vse učitelje, ki poučujejo gospodinjstvo v osnovnih šolah. Regijska študijska srečanja učiteljev so pokrila vse statistične regije v Sloveniji. Na teh študijskih srečanjih za gospodinjstvo (udeleženih je bilo več kot 80 % učiteljev, ki poučujejo gospodinjstvo v osnovnih šolah) so bile obravnavane vsebine, ki podpirajo znanje in veščine s področja finančnega izobraževanja s posebnim poudarkom na vključevanju ustreznih dejavnih oblik in metod dela pri didaktični obravnavi v razredu. Poseben poudarek smo namenili uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije pri obravnavi teh vsebin. Zavod Republike Slovenije za šolstvo tako sledi različnim v OECD sprejetim dokumentom in priporočilom o načelih in dobrih praksah za finančno izobraževanje in ozaveščanje.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je tudi v letu 2020 izvedel strokovna študijska srečanja za vse učitelje, ki poučujejo gospodinjstvo v osnovnih šolah. Strokovnih študijskih srečanj se je udeležilo več kot 450 učiteljev iz osnovnih šol v Sloveniji. Na študijskih srečanjih za gospodinjstvo so bile obravnavane vsebine, ki podpirajo znanje in veščine s področja finančnega izobraževanja in vzgoje potrošnika s posebnim poudarkom na vključevanju ustreznih dejavnih oblik in metod dela pri didaktični obravnavi v razredu. Poseben poudarek smo namenili uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije pri obravnavi teh vsebin.

- **Spletno učno okolje (virtualna učilnica) z E – za učitelje in za učence**

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je pripravil in ureja spletno učilnico za učitelje, ki poučujejo gospodinjstvo v osnovni šoli.

V letu 2019 je bilo dejavnih udeležencev več kot 600. V spletni učilnici, ki jo sprotno posodabljam (dopolnjujemo), je za obravnavo vsebin za dvig finančne pismenosti prosto dostopno gradivo: strokovni priročniki za učitelje, gradivo za učence, učne enote, delovni listi, interaktivni didaktični materiali ter izbor drugega strokovno ustreznega gradiva s področja financ.

V času epidemije covida-19 smo zaradi potreb izvajanja pouka na daljavo dodatno obogatili spletno učno okolje z vsebinami in priporočili ter interaktivnimi didaktičnimi materiali za izvajanje vsebin s področja finančnega izobraževanja. V letu 2020 je bilo udeležencev v spletni učilnici več kot 700.

- **PROJEKT: Naravoslovna in matematična pismenost: spodbujanje kritičnega mišljenja in reševanja problemov; naravoslovje, matematika, pismenost, opolnomočenje, tehnologija, interaktivnost (akronim projekta: NA-MA POTI)**

V okviru ESS na področju razvoja in udejanjanja učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc Zavod Republike Slovenije za šolstvo skupaj s partnerji vodi projekt Naravoslovna in matematična pismenost: spodbujanje kritičnega mišljenja in reševanja problemov; naravoslovje, matematika, pismenost, opolnomočenje, tehnologija, interaktivnost (NA-MA POTI).

Osnovni cilj projekta je razviti in preizkusiti pedagoške načine in strategije oziroma prožne oblike učenja, ki bodo tudi z vključevanjem novih tehnologij pripomogle k celostnemu in stalnemu vertikalnemu razvoju naravoslovne, matematične in drugih pismenosti (finančne, digitalne, medijske itd.) otrok/učencev/dijakov od vrtca do srednje šole.

Na podlagi opredeljenih elementov tudi finančne pismenosti z opisniki razvijamo in preizkušamo didaktične metode in strategije za vertikalno in horizontalno udejanjanje teh elementov na vseh ravneh znanja v posameznih starostnih obdobjih. Skupaj z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami izboljšujemo strategije interdisciplinarnega reševanja kompleksnih avtentičnih problemov in učenja z raziskovanjem ter s preišljenim vključevanjem in uporabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij za vzpostavitev prožnih in inovativnih učnih okolij. Vse dejavnosti projekta, ki se bo zaključil v letu 2022, bodo izhodišče za pripravo priporočil za razvoj naravoslovne in matematične pismenosti ter finančne pismenosti v vzgojno-izobraževalnih ustanovah po vertikali.

V letu 2020 smo na podlagi opredeljenih elementov finančne pismenosti z opisniki razvijali in preizkušali didaktične metode in strategije za vertikalno in horizontalno udejanjanje teh elementov na vseh ravneh znanja v posameznih starostnih obdobjih. Skupaj z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami smo izboljševali strategije interdisciplinarnega reševanja kompleksnih avtentičnih problemov in učenja z raziskovanjem ter s preišljenim vključevanjem in uporabo IKT za vzpostavitev prožnih in inovativnih učnih okolij.